

שְׁבִיבוּלִים

שבילים בחסידות ברסלב

יום ו', ערב שבת פרשת לך לך | י"ב מר-חשוון ה'תשע"ט

אחרי הקוצרים...

לאחר שזכינו בס"ד להוציא לאור את הגיליון הראשון של "שיבולים", בו התחלנו לצעוד בין השבילים, וללקט שיבולים מלאות וטובות, מן הגורן הרענן של חסידות ברסלב. ראינו צורך להבהיר את מטרת האסופה.

אסופה זו הורתה ולידתה במלאכת הקודש, לאחר עיסוק רב-שנים בבירור משנת ברסלב הכתובה והמסורה. הן בהידור הכתובה - בנוסח דווקני, במראי-מקומות מדויקים, ובהעשרת היריעה ממקום למקום. והן בתיעוד המסורה - ברישום מדויק, בסדר נאות, ובשימת לב לכל צליל ועניין.

מעצם טבעה של מלאכה זו, שהיא דורשת עמל וזמן רב, בבחינת: הזורעים בדמעה. אולם, גם בדרך לקציר המתארך, חונן אותנו הבורא ברגעים של חסד, בהם ניתן לקצור אלומת שיבולים טרייה, ולהחיות בה נפש הומייה.

תגובות רבות ומעודדות קבלנו מאת הקוראים, ואנו תקווה כי חפץ ה' בידני יצליח, ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

אחד היה אברהם

בפרשה דנן מצאנו את אברהם אבינו ע"ה מכונה בשם "הַעֲבָרִי", כך נאמר בפרק יד (פסוק יג): "וַיָּבֹא הַפְּלִיט וַיֵּגֵד לְאַבְרָם הַעֲבָרִי". בטעמו של כינוי זה מביא המדרש (בראשית-רבה מב, ח) דעות שונות, ביניהם דעתו של רבי יהודה: "כל העולם כולו מעבר אחד, והוא [= אברהם] מעבר אחד". כלומר, באמונתו הטהורה עמד אברהם יחיד בעולם - נגד כל בני דורו עובדי האלילים.

אברהם שהיה ראש למאמינים נלחם רבות עבור הפצת האמונה האמיתית, הוא לא נרתע משלטונו העריץ של נמרוד הרשע שאף השליכו לאש בגין כפירתו בעבודה-זרה. מדרשי חז"ל רבים מתארים את וויכוחיו של אברהם עם בני דורו, ואת מאמציו לגייר נפשות ולהכניסן תחת כנפי השכינה.

■ ■ ■

מורינו רבי נתן בכתביו, בתארו את מסירות נפשו של אברהם אבינו עבור פרסום האמונה בראש חוצות, מוסיף על האמור ידיעה מרתקת ורבת עניין, שמן הראוי היה להתבונן בה מקרוב, ובד בבד לנסות לחשוף את מקורה.

בספרו "ליקוטי הלכות", בחלק יורה דעה, הלכות 'רבית' הלכה ה, אות יח, הוא כותב:

"אמיתת האמת אי אפשר להשיג כי אם על ידי הבחירה בנסיגות רבים ועצומים, כמו שמצינו בכל הצדיקים הגדולים שלא זכו להשיג האמת כי אם על ידי נסיגות רבים. והראשון היה אברהם אבינו שהיה לו נסיגות עצומים מאד נגד כל העולם שהיו מלאים שקר ואמרו שאצלם האמת, עד שאמרו על אברהם שהוא מין וכופר והשליכוהו לכבשן האש ורדפו אותו מאד. והוא עמד בכל הנסיגות ועל ידי זה גילה האמת בעולם והודיע שיש אלקים אמת שליט ומושל ומשגיח וכו', וכן כל הצדיקים שאחריו."

הרי לנו ידיעה מקורית על צורה נוספת של לוחמה שניהלו בני אותו דור באברהם אבינו ע"ה, בהאשימם אותו - 'גדול המאמינים', בכפירה ומינות! (עפ"ל).

ידיעה זו מופיעה שוב בליקוטי הלכות, בחלק אורח חיים, הלכות 'ברכת השחר' הלכה ג, אות ח. שם, באותה הלכה נפלאה, מאריך רבי נתן לְדַבֵּר על כוחם השלילי של 'היכלי

התמורות¹ המבלבלים דעתו של אדם להפוך את הקערה על פיה. בהקשר לכך הוא מצטט את הפסוק (ישעיה ה, כ): "הוי האמרים לרע טוב ולטוב רע, שממים חשך לאור ואור לחשך, שממים מר למתוק ומתוק למר". כך נוהג בכל דור, וכך גם בדורו של נמרוד:

"אברהם אבינו ע"ה... היה לו מלחמה עם נמרוד ואנשי דורו שאמרו עליו שהוא מין וכופר על שהיה מקרב בני אדם להאמין בהשם יתברך. והיה נראה כאילו נמרוד ואנשיו להם מגיע המלוכה, ולאברהם אבינו עשו כל היסורים והשליכוהו לכבשן האש וכו', וכל מה שעבר עליו".

ומאליה עולה השאלה, היכן המקור לכך שבני דורו של נמרוד הלעיזו על אברהם המאמין – שהוא (רח"ל) כופר ומין?!

נמשיך לעלעל בכתביו של מוהרנ"ת, ובכך נתקדם לעבר המקור העלום. בחלק יורה דעה, בהלכות 'סימני בהמה וחיה שטורה' הלכה ד, אות ל, מסמיך רבי נתן לדבריו מקור מדרשי:

"כמו שמצינו בכמה דורות שדייקא על הצדיק ה'חד-בדרא' הגדול במעלה ביותר אמרו עליו שקרים וכזבים ועלילות שלא עלו על דעתו. והראשון היה אברהם אבינו שאמרו עליו שהוא מין, כמו שכתוב במדרש, שאמרו: בשביל המין הזה בא הרעב".

הדברים כאן עמומים קמעא, ולכן נביא אותם תיכף ממקום אחר – עשיר יותר. בהלכות 'קרח' הלכה ג, אות יא, כותב רבי נתן ברורות:

"כי אברהם אבינו ע"ה היה עוסק לגייר גרים והיה עליו מחלוקת עצום כל ימיו. וכשבא לארץ ישראל והיה שם רעב, אמרו שהרעב בשבילו. כמובא במדרש שאמרו על אברהם: בשביל המין הזה שבא אלינו נעשה רעב".

הרעב הזה הוא 'הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם' (בראשית כו, א). על אותו רעב אנו קוראים בפרשה דנן (שם יב, י): "ויהי רעב בארץ ויבא אברהם מצרימה לגור שם כי כבד הרעב בארץ". לדעת חז"ל בפרקי דר' אליעזר (פרק כו) "מיום שנבראו שמים וארץ לא הביא הקב"ה רעב בעולם אלא בימי אברהם". רעב זה, הראשון בעולם, בא במיוחד לארץ על מנת להעמיד בנסיון את אברהם אבינו ע"ה.²

אולם, היכן מצויים דברים הללו, היכן מופיע שבני דורו של אברהם דיברו עליו עֵתָק בגאווה ובוז, באמרם: "בשביל המין הזה שבא אלינו נעשה רעב"³.

ובכן, המקור בכתובים לדברי רבי נתן העלומים, נמצא בכתביו של הרה"ק רבי אלימלך מליז'נסק זי"ע, באגרתו המפורסמת הנקראת בשם "אגרת הקודש"⁴.

את האגרת הכתיב רבי אלימלך לבנו רבי אלעזר, בתגובה למחלוקת שפרצה אז, שממנה סבל קשות אחד ומיוחד מגדולי החסידות הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב, שכיהן אז כרבה של העיר ז'ליחוב בפולניה.

כך פותח כותב האגרת:

"גיי"ק [= גלילי יד קדשן] הגיעני, ושם נאמר לשאול את פי הקדוש אדוני אבי ומורי, נרו יאיר ויזרח לנצח, נידון המחלוקת שנתעורר בעוונותינו הרבים על הרב האי גאון החסיד המפורסם האב"ד דק"ק זעלחאב נ"י.

שאלתי את אדוני אבי מורי ורבי נ"י, והשיב לי בזה הלשון:

'מה זה חידוש אצלכם, כבר היה לעולמים דברים כאלו. מצינו אברהם אבינו ע"ה שהפיל אותו נמרוד לכבשן אש ויצא בשלום, וכשבא לארץ ישראל נתהווה רעב בארץ, ואמרו יושבי מקום ההוא: "מחמת שזה המין בא אצלנו אידע לנו מקרה זה". והלך [= אברהם] למצרים כדי להשקט הדבר לבל יתפשט ביניהם. ואילולי זאת לא היה הולך למצרים, שלא אמר לו השם יתברך כי אם לך אל ארץ כנען. וזה היה מעשרה נסיונות שנתנסה. והנה לכאורה, מה זה נסיון שהלך למצרים, שהוא כמעט נגד ציווי השם יתברך?! אלא צריך לומר כנ"ל".

1 ראה ליקוטי הלכות, הלכות 'הודאה' הלכה ו, אות יב: 'הסטרא-אחרא והקליפות, שהם כוחות היצר-הרע והזילותיו, נקראים 'היכלי התמורות', שכל כוחם הרע הוא על ידי תמורות, שמחליפין וממירין רע בטוב וטוב ברע [...] שמשם כל הבלבולים וכל התאוות, וכל מיני מחלוקת, והסתות ופיתויים וסברות של שקר'. על מקור הענין בספרי קבלה, ראה 'פרדס רימונים' להרמ"ק, שער כו, הנקרא 'שער התמורות'. וראה עוד בליקוטי מוהר"ן סי': כד, רמה, רעו.

2 כדברי רש"י בפרשה: 'לנסותו אם ירהר אחר דבריו של הקב"ה שאמר לו ללכת אל ארץ כנען, ועכשיו משיאו לצאת ממנה'.

3 גם בספר 'קנאת ה' צבאות', שייחוסו למוהרנ"ת מוטל אמנם בספק, כותב המחבר באות כ"ו, אודות אברהם אבינו: 'גם בימיו רוב רוב העולם לא נטו אחר דבריו, אדרבא אמרו מדיפך אל היפך, כמו עכשיו, כי אמרו שאברהם הוא מין, ובשבילו בא הרעב, כמבואר במדרשים'.

4 האגרת מופיעה בסוף הספר 'נועם אלימלך'. דברים מהאגרת, בהקשר אחר, מביא מוהרנ"ת בספרו, בהלכות 'ברכת הריח' הלכה ד, אות לג.

המשך המכתב מרתק ומיוחד במינו, אולם לענייננו דִּי בדברים שהעתקנו, שדרך אגב שופכים אור יקרות על פרשת-השבוע, מדוע ירד אברהם אבינו מצרימה, הלא הקב"ה ציוה עליו ללכת ארצה כנען?!⁵ אלא, כי גם את זאת עשה אברהם מאהבת ה', ברצונו להשתיק את עלילת-הרעב, למען לא יתחלל שם שמים ח"ו.

ביאור נחמד זה מצאנו לרבי יצחק קארו, דודו של מרן ה"בית יוסף", בספרו "תולדות יצחק" (נדפס לראשונה בקושטא בשנת רע"ח), בפרשת לך-לך:

"ונראה לי עוד, שלפי שאמר: וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ, והצדיקים מפחדים שלא יתחלל שם שמים בפרהסיא, לזה אמר אברהם בלבו: עתה יאמרו אלו הכנעניים – מיום שבא זה המין בכאן ופרסם אמונתו, בא הרעב הזה בעוון המינות. וכל שכן שזהו הרעב הראשון שבא בעולם, ויאמרו: מיום בריאת עולם עד עתה לא בא רעב, ובא עתה בעבור שעזבו קצת אנשים האמונה שהיה להם ולקחו אמונת אברהם. וכן כתב הרמב"ן בפסוק (בראשית כו, א) וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ מִלְבַּד הָרָעַב הָרִאשׁוֹן וגו', שכתב 'אולי לא היה רעב בעולם עד ימי אברהם, ועל כן ימנה הכתוב ממנו, כי מה צורך להזכיר זה' עד כאן. ולכן בסמוך שהיה רעב בארץ, ירד למצרים קודם שיחשבו זאת המחשבה רעה עליו".

בסגנון דומה אך שונה מופיע ביאור זה בספר "מנחה בלולה" לרבי אברהם מנחם רפא מפורט (נדפס לראשונה בוורונה בשנת שנ"ד), על הפסוק וַיֵּרָד אֲבָרָם מִצְרָיִם:

"נתיירא לנפשו פן יאמרו לסיבתו היה רעב, לאשר היה מין באמונתם, ויאמרו כי מאז בא להחליף העם מאמונתם בא הרעב, כי כן בימים ההם הרעב היה דבר שלא הורגלו בו, כמו שאמרו ז"ל שלא היה רעב בעולם עד היום ההוא, ולכן ירד מצרימה".

להשלמת התמונה, נוסיף ציטוט קצר מתוך "חיי מוהר"ן" (סי' שצה), בו רשם מוהר"ן דברים ששח רבינו הקדוש, בתארו בציוויות מדהימה את דרכו של אברהם אבינו עליו השלום בהפצת האמונה.

"שמעתי מרבי יודל סיפור דברים ששמע מרבינו ז"ל. ענה ואמר: אברהם אבינו היה לו גם כן יסורים גדולים ממעשיות כאלו (כלומר, כמו ענין המעשיות והיסורים שעוברים עליו).

כי אברהם אבינו היה גם כן מקרב בני הנעורים להשם יתברך. כי היה מגייר גרים כידוע. ודרכו היה, שהיה בא בתוך איזה עיר, והיה רץ בתוך העיר, והיה צועק: הוי! הוי! גִּינוּאֵלְד! גִּינוּאֵלְד! והיו רצים אחריו כמו שרודפים אחר המשוגע. והוא היה טוען עמהם הרבה שהם כולם בטעותים גדולים, כי היה בקי בכל השכליות והסברות של דרכי העבודה-זרה שלהם, כי העבודה-זרה של הקדמונים היה להם בזה כמה סברות ושכליות של טעות. ואברהם אבינו עליו השלום היה בקי מאד בכל סברותיהם ודרכי טעותיהם, והיה מוכיחם ומראה להם שהכל טעות, וגילה להם האמונה הקדושה האמיתית.

ונמשכו אחריו קצת בני הנעורים, כי זקנים לא היה מקרב, כי הזקנים כבר נשרשו בטעותיהם הרבה וקשה להשיבם מדרכם עוד, רק בני הנעורים נמשכו ורצו אחריו. והיה הולך מעיר לעיר והם רצו אחריו. והיו אביהם ונשותיהם חולקים עליהם, על אלו בני הנעורים, כי אמרו עליהם שיצאו לתרבות רעה ונשתמדו, עד שהיו מרחקים אותם מאד. עד שקצת בני הנעורים חזרו לסורם מחמת היסורים שהיו להם מביתם מחותנם ומאביהם ומנשותיהם וכיוצא, וקצתם נשאו אצלו ונדבקו בו.

והיה אברהם אבינו עוסק בזה הרבה גלגלות האמונה הקדושה בעולם. והיה מחבר ספרים הרבה מאד על זה, אלפים ספרים".

גם בשיחה נפלאה זו, אנו מוצאים בפי בני דורו של אברהם – את אותה טענה אווילית, זו המאשימה את המאמינים במינות וכפירה, זו הקוראת לדרך הטוב בשם "תרבות רעה", וזו המנסה בכוח להפוך את החושך לאורה.

אולם אברהם אבינו וצדיקי הדורות שאחריו, לא ירפו מלהאיר לדרי-עולם את אור האמונה, עד יפציע עלינו בקרוב אור הגאולה, ככתוב: "קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח. כי הגה החשך יכסה ארץ וערפל לאמים, ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה", במהרה בימינו, אמן.

5 בנושא זה מפורסמת דעתו של הרמב"ן (בראשית יב, ז), וכן היא דעתו של רבי יהודה בווהר (פ' לך, דף פא:), שלא היה אברהם צריך לרדת למצרים. אולם לדעת רשב"י (שם פג.) היתה ירידה זו ברצון ה'. וראה רד"ל על פרקי דר' אליעזר (פרק כ"ו, אות כב.) ובליקוטי הלכות, הלכות 'שבת' הלכה ז, אות עה, ואבמ"ל.

6 על אף שציטטנו כאן את דברי התולדות יצחק וה'מנחה בלולה', ברור לכל מעמיק ומעיין כי דברי המפרשים הללו אינם מהווים מקור לדברי מוהר"ן (המדבר על האשמה בפועל, ולא על אפשרות תיאורית). כך שהמקור היחיד העומד לפנינו בכתובים, הוא אך ורק 'אגרת הקודש' לרבי אלימלך מליז'נסק.

7 בהודמנות אחרת אי"ה נדון בפרט חשוב זה. לע"ע ראה: עבודה זרה דף יד ע"ב; זוהר ח"ב דף ערה ע"ב.

מורי ורבי הרב מוה"ר אברהם יצחק אוסטרובצער זצ"ל ה' ינקום דמו

(המשך)

וגם ביחד עם מורי ר' אברהם יצחק, היה עוד אחד מקורב מאנשי שלומינו, הנקרא בשמו משה מנדיל, אשר בלי נדר, בעזרת ה', אכתוב ממנו להלן במיוחד.

זה היה בשנים מן תרע"ח, אחר המלחמה הראשונה. ובשנת תרע"ט היה התעוררות גדול בין אנשי שלומינו דפולין לנסוע על ציון הקדוש של רבינו הקדוש זצוק"ל, להשתטח שם ולומר העשרה קפיטל תהלים, מה שרבינו ז"ל הבטיח שכל מי שיבוא על ציונו ויאמר עשרה קפיטל תהלים הנ"ל יתקן לו כל עוונותיו, כמובא בליקוטי מוהר"ן ובחיי מוהר"ן, עיין שם¹.

וגם אחי הקדוש, הנקרא בשמו ישראל דוד הי"ד, היה נמנה גם כן בין אנשי שלומינו דברסלב. הוא היה עומד במדרגה גבוהה ממני גם בענין ההתקרבות לברסלב. ונסע גם כן עם החברים לאומן, ורצה גם כן להיות על ציון הקדוש, אבל לא סיפר בפני אבינו ונסע בלי ידיעה בהצנע. הוא היה גדול ממני באיזה שנים, ואני הייתי אז צעיר, ולמדתי באותו זמן אצל רבי אברהם יצחק הנ"ל. ובאמצע הלימוד, קרא אותי הרבי החוצה, ואמר, שנודע לו עתה בסוד שאחי נסע לאומן, לכן הוא רוצה ממני שאלך לאבי נ"ע להגיד לו שאחי נסע לאומן. [בטח הרבי היה מתיירא אפשר (= אולי) אבינו יתוודע מזה ויהיה כעס על ר' אברהם יצחק הנ"ל]. והלכתי תיכף לבית המסחר שלנו, היכן שאבי ז"ל היה, והיה אז הרבה לוקחים – קונים שלקחו ממנו, ואמרת לי האמת, והיה אווז מספריים לגוזז ולחתוך הסחורה (= הבד) באמצע עבור הקונים, והניח כל אלה, ונטל המלבוש היפה מן המגדל (= ארון הבגדים), ונסע ישר (= מיד) למרכבת מסילת הברזל, ונסע לובלינה, שהיה מבין שהתחנה הראשונה בטח יהיה לובלין בבית החסידים דברסלב. וכן הוה, כשבא עוד בלילה מצא אותו ישן על הרצפה על התבן והשחת עם שאר החברים, ואבי ז"ל לקח אותו מיד תחת ידו ונסע עמו בחזרה לאוסטרובצה. ודייקא בזו השנה היה שעת הכושר שאיזה מאות חסידי ברסלב מאנשי שלומינו נסעו לאומן, והיו, וזכו לבוא בשלום. כמעט היה הראש השנה האחרון שאנשי שלומינו מפולין נסעו לאומן, ולהבא היה הגבול סגור ומסוגר.

ואגב אני רוצה להודיע, שלא היה חס ושלום אבי מתנגד על הדבר בעצמו, על חסידי ברסלב חס ושלום, רק היה מתיירא שמא יארע חס ושלום איזה מכשול על הדרך, על הגבול. זה היה הסיבה של אבינו שאמר לנו תמיד: אני מבטיח לכם שאם יהיו השנים כתיקונן, והגבול יהיה פתוח שנוכל לנסוע בלי שום בלבולים, אז בלי נדר אני גם כן אסע עמכם ביחד.

לפנינו המשך רישומיו של ר' ג'ינך רובינזון ז"ל, על חסידי ברסלב בפולניה שנרצחו על קידוש ה' בשנות השואה האימה, הי"ד.

בעוד ר' בירך מתאר נרגשות את דמותו הקורנת של החסיד הגדול רבי אברהם יצחק ווייסזאנד הי"ד, הוא משרטט לפנינו כבדרך אגב עוד מספר פרקים בתולדות חסידות ברסלב בפולניה.

כך נקרא הפעם על הנסיעות לאומן לקראת ראש השנה, על 'חומת הברזל' שהתרגשה ובאה פתאום – 'ולא נתן אדום את ישראל עבור גבולו'. על המאמצים העילאיים להבריא את הגבולות, ועל האסיפה הכללית שהחליטה על התקבצות אנ"ש בעיר לובלין.

1 ראה ליקוטי מוהר"ן ח"ב סי' צב; שיחות הר"ן סי' קמא; חיי מוהר"ן סי' רכה.

ואני בעצמי ראיתי, אשר אבינו הסתכל בספרי רבינו ז"ל הרבה. ופעם אחת ראיתי שהסתכל זמן הרבה בפעם אחת, ואחר זה התחיל לדבר בסגנון אחר, אשר אני זוכר שפעם אחת היה מדבר חסיד אחד כנגד ברסלב, היה אבינו מדבר עמו שאינו כן כאשר אתה מדבר, ואמר לו: אני מסתכל בספרים, ואני רואה שרק טוב כתוב בהם.

וגם ר' אברהם יצחק היה מתיירא שמא חס ושלוש יזדמן איזה מכשול ואונס על הדרך, כמו שהיה בזמן מאוחר (= תקופה מאוחרת יותר) שעל הגבול נהרג בחור אחד, ממילא היה הפחד גדול.

ואחר השנה של תרע"ט, הראש השנה האחרון שהיו יכולים עוד לנסוע, ונפסק כמעט הנסיעה, אף על פי כן היו בוחנים (= מנסים) הרבה מאנשי שלומינו, ונוסעים בכל שנה קודם ראש השנה להגבול שהיה בין הסובייטים ימח שמם ובין הפולנים, אבל בחינם היו הנסיעות. היו לומדים ומתפללים אצל הגבול כמה שבועות, ולא פעלו².

היה בין אנשי שלומינו שני אנשים מעיר לאדז', בשמם: בעריש ליןשיצער, והשני זושא צ'קטנר, ה' ינקום דמם, הם כמעט זכו שנסעו גם כן בכל שנה ובאו לאומן על ראש השנה, ובאו בחזרה גם כן. והיה להם הרבה פעמים שנתפסו על הגבול, אבל נשתחררו על פי נס. אבל בפעם האחרונה שמענו מהם לא בשורות טובות, על ידי מי אינו ידוע בבירור, אבל זאת היה גלוי (= ידוע) שלא נשאר בחיים, ה' ינקום דמם³.

[כך היה] בין השנים של תרע"ט – עד שנאספו אסיפה גדולה מגדולי חסידי ברסלב, והחליטו להתאסף יחד על ראש השנה – מכל הקיבוצים שהיה נמצא חסידי ברסלב – לעיר לובלין. הטעם היה, הראשון: מפני שאנו רוצים להיות בערב ראש השנה על ציון של הצדיק האמת, ולומר העשרה קפיטל תהלים "תיקון הכללי", ולבקש מהצדיק לעשות שליח אצל רבינו הקדוש אדונינו מורינו ורבינו נחל נובע מקור חכמה, שהוא ראשי תיבות: נחמן.

והטעם השני, מפני מה ביררו דווקא לובלין, לפי שבלובלין היה הבית החסידי דברסלב – הקיבוץ הראשון מכל הקיבוצים. ושם היה רוב זקנים מקורבים מכבר. ועוד טעם, לפי שהיה שם קבר של מהרש"ל ועוד צדיקים גאונים.

וקודם שנתאספו ללובלין, היו המקורבים שהיו ביחידות בעיר שלא היה נמצא קיבוץ רק איזה אנשים, היו נוסעים להקיבוץ-גדול, דהיינו הרבה נסעו לווארשא, או ללאדז', או ללובלין – קודם אסיפת כלליות.

וגם אני נסעתי פעם אחת עם חברי וידידי משה'לי אוסטרוצער ביחד לקיבוץ לווארשא, ונהניתי מאד. אכסניא היה לי אצל יוסף חיים, אשר הפרנסה שלו היה מרחיים של פלפלין. ר' יוסף חיים הנ"ל, היה איש פשוט צדיק וחסיד, היום אינו בנמצא אנשים כאלו, זה היה לפני (= עבורי) דבר חדש לראות איש כזה. אכלנו אצלו ששה אנשים מאנשי שלומינו, אחד היה ר' מלך ראווער ראכסלוויטץ (?) נ"ע, אשר הכרנו בעת שבאתי לארצנו הקדושה ונפגשנו יחד, ואני רציתי לשלם לו בעד אכסניא, אבל לא רצה ליקח כסף, ואני גם כן לא רציתי לאכול בחנם לפי שהיה לי די כסף לשלם, ואיני זוכר מה היה הסוף אם שלמתי אם לאו, אבל אפילו עם כסף היה גם כן הכנסת אורחים טובה – בלי שום גבול, הכל היה על צד היותר טוב. שמחתי לשמוע שבתו אחת חיה בארצנו הקדושה, וחתנה אמר לי זאת, אבל לא היה לי הזדמנות לראותה ולדבר עמה ולהכיר להם טובה בזה.

(המשך יבוא)

2 ראה בספר 'שארית ישראל' (סי' קו) במכתבו של רבי יצחק ברייטר הי"ד משנת תרפ"ו.

3 ראה ב'שארית ישראל' שם: 'אבל בעריש מלענטשיץ וחברו זושא מלאדז' – הם המוסרים נפשם תמיד בלי צמצום על נסיעת ראש השנה, אף שרבים מאנשי אינם מסכימים לזה המסירות נפש חוץ מגבול הצמצום – הלכו יחד בלי שום מנהיג לעבור הגבול ברגלם, ונתפשו מהר, וישבו בבית האסורים כמו חמשה שבועות, כל ימי ראש השנה עד אחר סוכות'. וראה עוד בספר 'ימי שמואל' פרק קצב ולהלן, על הברחת הגבול של ר' בעריש בשנת תרפ"ט, יחד עם ר' שמואל הורביץ ז"ל. וראה עוד שם פרקים רד-רה.